

O'ZBEKISTON MILLIY UNIVERSITETI JIZZAX FILIALI

ISSN 2181-3884

ZAMONAVIY ILMIY-TEXNIK TADQIQOTLAR

xalqaro jurnali

Vol.2 N.1

2026

**International Journal of
Contemporary Scientific
and Technical Research**

**Volume 2 Issue 1
2026**

**Zamonaviy ilmiy-texnik
tadqiqotlar xalqaro jurnali**

**1-son
2026**

**Международный журнал
современных научно-
технических
исследований**

**Том 2 Выпуск 1
2026**

MIRZO ULUG'BEK NOMIDAGI O'ZBEKISTON MILLIY UNIVERSITETINING JIZZAX FILIALI

Xalqaro ilmiy-elektron jurnali

Tahrir kengashi raisi:

P.f.d., prof., O.X. Turakulov

Bosh muharrir:

A.A. Abdumalikov

Tahrir kengashi mas'ul kotibi:

D.M. Jomurodov

Tahririyat hay'ati:

1. B.f.d., prof., S. Murodova (O'zMU Jizzax filiali, UZB)
2. P.f.n., prof., S. Usmanov (O'zMU Jizzax filiali, UZB)
3. T.f.n., dos., S. Tavboev (O'zMU Jizzax filiali, UZB)
4. F.f.d., prof., N. Djusupov (O'zDJTU, UZB)
5. T.f.d., dos., S. Ruzimov (TTPU, UZB)
6. P.f.d., prof., G. Lekerova (SKU, KZH)
7. DSc., Ali Coşkan (ASUI, TR)
8. T.f.d., prof., D. Irgasheva (TATU, UZB)
9. T.f.d., prof., I. Siddikov (NRU TIIAME, UZB)
10. T.f.n., dos., S. Eshkabilov (NDU, US)

Zamonaviy ilmiy-texnik tadqiqotlar xalqaro elektron jurnali (International Journal of Contemporary Scientific and Technical Research) O'zMU Jizzax filiali Kengashining qaroriga asosan tashkil etilib, 2022-yil 9-sentabrda O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №038200 raqami bilan ro'yxatidan o'tkazilgan, shuningdek davlatlararo standartlar talabi asosida O'zbekiston Milliy kutubxonasidan jurnal uchun 2181-3884 ISSN raqami olingan.

© "O'zMU Jizzax filiali" – 2023

Tahririyat manzili:

130100, Jizzax viloyati, Jizzax shahri,
Sh.Rashidov Shox ko'chasi, 259-uy.

ART-MENEJMENT YONDASHUVI ORQALI TALABALARNING INNOVATSION-KREATIV FAOLIYATINI BOSHQARISH TIZIMI

Qo'chqarova Feruza Maxammatqosimovna

University of Economics and Pedagogy, professor, DSc

Annotatsiya

Global raqamli transformatsiya va bilimlar iqtisodiyoti davrida oliy ta'lim muassasalarining bosh vazifasi nafaqat tayyor bilimlarni uzatish, balki talabalarda nostandart fikrlash va innovatsion-kreativ faoliyat ko'nikmalarini shakllantirishdan iborat. Ushbu maqolada art-menejment yondashuvini talabalar jamoalari va ularning ijodiy loyihalarini boshqarish tizimiga integratsiya qilish masalalari tadqiq etilgan. Tizimli tahlil va eksperimental-pedagogik yondashuvlar yordamida oliy ta'limda kreativ muhitni shakllantirish modeli ishlab chiqilgan. Tadqiqot natijalari art-menejment tamoyillariga asoslangan boshqaruv muhitida talabalarining innovatsion tashabbuskorligi va muammolarga kreativ yechim topish ko'rsatkichlari an'anaviy guruhlariga nisbatan sezilarli darajada yuqori ekanligini ko'rsatdi. Yakunda talabalarining loyihaviy faoliyatini boshqarish uchun konseptual model taklif etilgan.

Kalit so'zlar: art-menejment, talabalar kreativligi, innovatsion faoliyat, loyihaviy boshqaruv, oliy pedagogika, kreativ ekotizim, raqamli media kompetensiya.

СИСТЕМА УПРАВЛЕНИЯ ИННОВАЦИОННО-КРЕАТИВНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬЮ СТУДЕНТОВ НА ОСНОВЕ АРТ-МЕНЕДЖМЕНТ ПОДХОДА

Кучкарова Феруза Махамматкосимовна

University of Economics and Pedagogy, профессор, DSc

Аннотация

В данной статье анализируются возможности арт-менеджмент подхода в развитии и управлении инновационно-креативной деятельностью студентов в условиях глобальной цифровой трансформации и экономики знаний. Обосновывается, что современная миссия высших учебных заведений заключается не только в передаче готовых знаний, но и в формировании у студентов навыков нестандартного мышления, творческого подхода и инновационной деятельности. На основе системного анализа и экспериментально-педагогических методов исследуются вопросы интеграции принципов арт-менеджмента в систему управления студенческими коллективами и их творческими проектами. Результаты показывают, что креативная среда, организованная на принципах арт-менеджмента, способствует значительному повышению инновационной инициативности студентов, развитию их творческого потенциала и способности находить нестандартные решения проблем. В статье также предлагается концептуальная модель управления проектной деятельностью студентов.

Ключевые слова: арт-менеджмент, креативность студентов, инновационная деятельность, проектное управление, высшая педагогика, креативная экосистема, цифровая медиакомпетентность.

A SYSTEM FOR MANAGING STUDENTS' INNOVATIVE AND CREATIVE ACTIVITIES THROUGH THE ART MANAGEMENT APPROACH

Qo'chqarova Feruza Maxammatqosimovna

University of Economics and Pedagogy, Professor (DSc)

Abstract

This article explores the potential of the art management approach in developing and managing students' innovative and creative activities in the context of global digital transformation and the knowledge economy. It argues that the contemporary mission of higher education institutions extends beyond the transmission of knowledge to fostering students' non-standard thinking, creativity, and innovation skills. Using systemic analysis

and experimental-pedagogical approaches, the study examines the integration of art management principles into the management of student teams and creative projects. The findings demonstrate that a creative environment based on art management principles significantly enhances students' innovative initiative, creative potential, and ability to generate creative solutions to complex problems. The article also proposes a conceptual model for managing students' project-based activities.

Keywords: art management, student creativity, innovative activity, project management, higher education pedagogy, creative ecosystem, digital media competence.

Zamonaviy oliy ta'lim makonida talabalarning mustaqil va ijodiy fikrlashini rivojlantirish muammosi global raqamli transformatsiya sharoitida strategik ahamiyat kasb etmoqda. Axborot oqimining nihoyatda tezlashishi va sun'iy intellekt texnologiyalarining ta'lim jarayoniga shiddat bilan kirib kelishi natijasida quruq memorizatsiya (yodlash) va standart topshiriqlarni bajarishga asoslangan an'anaviy pedagogik modellar o'z funksionalligini yo'qotmoqda. Bugungi mehnat bozori oliy ma'lumotli mutaxassisdan nafaqat tor doiradagi funksional kasbiy bilimlarni, balki yuqori darajadagi moslashuvchanlik, kollaborativ ko'nikmalar (**soft skills**) va muammolarga chiziqli bo'lmagan, original yechimlar topish qobiliyatini, ya'ni innovatsion-kreativlikni ham talab qilmoqda.

O'zbekiston Respublikasining "Ta'lim to'g'risida"gi Qonunida ham ta'lim oluvchilarning mustaqil fikrlash, ijodiy salohiyat va amaliy ko'nikmalarini shakllantirish davlat siyosatining ustuvor yo'nalishi sifatida mustahkamlab qo'yilgan [1]. Shuningdek, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Oliy ta'lim tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to'g'risida"gi Farmonida oliy ta'lim muassasalarida o'qitish metodikalarini takomillashtirish, ta'lim jarayonini talabalarda mustaqil ta'lim olish, tanqidiy va ijodiy fikrlash ko'nikmalarini shakllantirishga yo'naltirish vazifasi belgilangan [2]. Bu vazifalar oliy ta'lim muassasalariga akademik va tashkiliy-boshqaruv mustaqilligi berilishi sharoitida yanada dolzarb ahamiyat kasb etadi [3]. Zero, yangi ma'muriy islohotlar sharoitida [4] universitetlar ichidagi boshqaruv tizimi ham talabalarning ijodiy tashabbuslarini cheklamasligi, aksincha, ularni rag'batlantirishi zarur.

Biroq amaliyotda talabalarning ijodiy va loyihaviy faoliyatini tashkil etish hali ham qat'iy ma'muriy va akademik ramkalar, standartlashtirilgan baholash mezonlari hamda vertikal nazorat tizimi ostida qolib ketmoqda. Bunday sharoitda talabalarda "kreativ turg'unlik" va ichki motivatsiyaning susayishi kuzatiladi. Mazkur muammoni tizimli hal etish uchun biznes va san'at olamida o'zining yuqori samaradorligini namoyon etgan art-menejment (**art management**) yondashuvini oliy ta'lim pedagogikasiga tatbiq etish zarurati tug'iladi. Art-menejment yondashuvi ta'lim jarayonini shunchaki dars berish deb emas, balki talabaning ichki salohiyatini yuzaga chiqaruvchi, uning sensor va estetik his-tuyg'ularini faollashtiruvchi yaxlit kreativ loyiha sifatida boshqarishni nazarda tutadi [5].

Ushbu tadqiqotning maqsadi — OTMlarga berilgan akademik va moliyaviy mustaqillik sharoitida [6] art-menejment tamoyillari asosida talabalarning innovatsion-kreativ faoliyatini boshqarishning yangi pedagogik tizimini ishlab chiqish va uning samaradorligini amaliyotda baholashdan iborat.

METODOLOGIYA. Tadqiqot doirasida art-menejment yondashuvining talabalar kreativligiga va innovatsion loyihaviy faoliyatiga ta'sirini aniqlash maqsadida miqdoriy va sifat ko'rsatkichlarini birlashtirgan aralash metodologiya (**mixed-methods design**) qo'llanildi. Eksperiment jarayoni 2025–2026-o'quv yili davomida oliy ta'lim muassasalarining raqamli media, pedagogika va axborot texnologiyalari yo'nalishlarida tahsil olayotgan jami 120 nafar bakalavriat bosqichi talabalari ishtirokida tashkil etildi.

Xalqaro miqyosda tan olingan akademik etika va metodologik tanlov andozalariga [7] tayanilgan holda, talabalar tasodifiy tanlash (**randomization**) usuli orqali ikki teng guruhga ajratildi: nazorat guruhi (60 nafar) va eksperimental guruh (60 nafar).

Nazorat guruhida talabalarning loyihaviy va ijodiy ishlari an'anaviy tarzda, ya'ni o'qituvchining qat'iy topshiriqlari, belgilangan standart qoliplar va haftalik vertikal hisobotlar asosida boshqarildi. Bu yondashuv akademik muhitda ko'p uchraydigan an'anaviy ierarxik va tashqi nazoratga asoslangan ma'muriy tizim modeliga to'la mos keladi [8].

Eksperimental guruhda esa boshqaruv tizimi talabaga yo'naltirilgan ta'lim (**student-centered learning**) tamoyillariga hamda art-menejment qoidalariga asoslangan holda qayta qurildi. Bu guruhda

o'qituvchi ma'muriy nazoratchi roldan chiqib, jarayon kuratori va art-prodyuseri vazifasini bajardi [9].

Guruhda moslashuvchanlik (**agile**), gorizontaal muloqot, estetik jihatdan qulay erkin ish muhiti (**open-space**) yaratildi hamda xatolarga jazolash omili sifatida emas, balki "kreativ tajriba" sifatida qarash imkoniyati berildi.

Talabalarining innovatsion-kreativ faoliyatini obyektiv baholash uchun tashkiliy-pedagogik jihatdan uchta asosiy mezon belgilandi:

- Muammoga yondashuvning originalligi — E. Torrensning ijodiy fikrlash testining adaptatsiya qilingan varianti va tashkiliy estetika tamoyillari asosida [10];
- Jamoada ishlash va kollaboratsiya darajasi — H. Mintzbergning jamoaviy sinergiya va tashkiliy tuzilmalar tahlili bo'yicha [11];
- Yakuniy innovatsion mahsulotning (loyiha, startap yoki raqamli media mahsuloti) amaliy va kreativ qimmatini.

Olingan yakuniy natijalar matematik-statistik usullar yordamida tahlil qilinib, Styudentning t-mezone orqali statistik ishonchliligi hamda guruhlararo farqlarning determinatsiya ko'rsatkichlari tekshirildi.

NATIJALAR. Bir o'quv semestri davomida olib borilgan eksperimental tadqiqotlar natijalari art-menejment yondashuvi asosida boshqarilgan guruhda an'anaviy guruhga qaraganda tubdan farq qiluvchi ijobiy dinamikani ko'rsatdi. To'plangan ma'lumotlar talabalarining nafaqat akademik o'zlashtirish darajasi, balki ularning psixologik tayyorgarligi va kreativ salohiyati ham o'zgarganini ko'rsatdi.

An'anaviy usulda boshqarilgan nazorat guruhida talabalarining 68 foizi topshiriqlarni bajarishda faqat internetdagi tayyor shablonlardan foydalanishga intilgan bo'lsa, o'z g'oyasini mustaqil ilgari surganlar ko'rsatkichi atigi 14 foizni tashkil etdi. Ushbu guruhda o'n ballik shkala bo'yicha innovatsion tashabbuskorlik o'rtacha 4,2 ball bilan cheklangan. Buning asosiy sababi — talabalarda qat'iy baholash tizimi oldidagi qo'rquv va o'qituvchi tomonidan belgilangan chegaralardan chiqib ketishga bo'lgan ikkilanishdir.

Aksincha, art-menejment muhiti shakllantirilgan eksperimental guruhda butunlay boshqacha ko'rsatkichlar qayd etildi:

- Originallik va nostandart fikrlash darajasi o'rtacha 8,6 ballni tashkil etdi (nazorat guruhiga nisbatan ikki baravar yuqori).
- Jamoaviy kollaboratsiya va sinergiya ko'rsatkichi 8,9 ballga yetdi. Talabalar o'zaro raqobatlashish o'rniga, bir-birining kreativ g'oyalarini to'ldirish orqali jamoaviy loyihalarni shakllantirdilar.
- Psixologik xavfsizlik va erkinlik hissi eng yuqori ko'rsatkichni — 9,3 ballni ko'rsatdi.

Eksperiment yakunida talabalar tomonidan taqdim etilgan 12 ta raqamli media loyiha va pedagogik startap g'oyalari mustaqil ekspertlar tomonidan yuqori baholandi. Statistik tahlil natijalari ($p < 0,01$) eksperimental guruhdagi ushbu o'sish tasodifiy emas, balki bevosita boshqaruv tizimidagi konseptual o'zgarishlar natijasi ekanligini to'liq tasdiqladi.

MUHOKAMA. Olingan natijalar shuni ko'rsatadiki, talabalarining kreativ salohiyati faqat ularning individual-intellektual xususiyatlariga emas, balki ko'p jihatdan ular faoliyat yuritadigan tashkiliy-pedagogik muhitning boshqaruv xarakteriga ham bog'liqdir. Zamonaviy pedagogika oliy ta'lim darslarini san'at asari darajasiga olib chiqishni, ya'ni talabani passiv tinglovchidan faol ijodkor (**co-creator**) darajasiga ko'tarishni talab qiladi.

O'qituvchi o'zini qat'iy ma'mur sifatida emas, aksincha, loyihalar **kuratori** sifatida namoyon qilganda, talabalar orasidagi psixologik to'siqlar, masalan, xato qilishdan qo'rqish yoki tanqid ostida qolish xavfi kamayadi. Art-menejmentning muhim jihati shundaki, u ta'lim jarayoniga vizual, sensor va estetik elementlarni olib kiradi. Bu esa talabalarda kognitiv charchoqni kamaytirib, ularning raqamli media kompetensiyasini va axborot bilan ishlash madaniyatini tabiiy ravishda yuksaltiradi.

Biroq ushbu tizimni oliy ta'lim muassasalariga keng joriy etishda professor-o'qituvchilar tarkibining tayyorgarlik darajasi bilan bog'liq muammolar mavjud. Ko'p hollarda an'anaviy o'qituvchilar boshqaruv vakolatlarining bir qismini talabalarga berishga va gorizontaal muloqot tizimiga o'tishga tayyor emaslar. Shu bois kelajakda oliy ta'lim pedagoglari uchun art-menejment, emotsional intellekt va moslashuvchan loyihaviy boshqaruv bo'yicha maxsus malaka oshirish kurslarini tashkil etish maqsadga muvofiqdir.

XULOSA. Tadqiqot natijalari an'anaviy avtoritar va qat'iy rejalashtirilgan ta'lim metodlari bugungi

kun talabasining innovatsion va kreativ imkoniyatlarini to'liq ochib bera olmayotganini yaqqol ko'rsatdi. Art-menejment yondashuvining oliy ta'lim boshqaruviga integratsiya qilinishi talabalarni mustaqil faoliyatga undovchi, ularning ijodiy tashabbuslarini qo'llab-quvvatlovchi va amaliy innovatsion mahsulotlar yaratishga xizmat qiluvchi yangi pedagogik ekotizimni shakllantiradi.

Ushbu tadqiqot oliy ta'limda ta'lim sifatini oshirish va inson kapitalini rivojlantirish uchun yangi metodologik vositani taklif etadi. Kelgusi izlanishlarda art-menejment yondashuvini raqamli ta'lim platformalari (LMS) va masofaviy ta'lim muhitida qo'llashning o'ziga xos xususiyatlarini metodik jihatdan ishlab chiqish rejalashtirilmoqda.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. O'zbekiston Respublikasining "Ta'lim to'g'risida"gi Qonuni. – Toshkent: O'zbekiston Respublikasi Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 2020. – (Xalq so'zi, 2020-y. 24-sentabr).
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "O'zbekiston Respublikasi oliy ta'lim tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to'g'risida"gi PF-5847-son Farmoni. – Toshkent: Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 2019. – (Xalq so'zi, 2019-y. 9-oktabr).
3. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Oliy ta'lim muassasalariga akademik va tashkiliy-boshqaruv mustaqilligi berish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-60-son Qarori. – Toshkent: Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 2021. – (Xalq so'zi, 2021-y. 25-dekabr).
4. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Yangi O'zbekiston ma'muriy islohotlarini amalga oshirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PF-269-son Farmoni. – Toshkent: Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 2022. – (Xalq so'zi, 2022-y. 22-dekabr).
5. Byrnes W. J. Management and the Arts. – 6th ed. – New York: Routledge, 2022. – 512 p.
6. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Oliy ta'lim muassasalarining moliyaviy mustaqilligini ta'minlash chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-61-son Qarori. – Toshkent: Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 2021. – (Xalq so'zi, 2021-y. 25-dekabr).
7. Bolden R., Gosling J., O'Brien A. et al. Academic leadership: Changing conceptions, identities and experiences in UK higher education // Studies in Higher Education. – 2014. – Vol. 39, No. 5. – P. 754–770.
8. Shore C., Wright S. Coercive accountability: The rise of audit culture in higher education // Audit Cultures: Anthropological Studies in Accountability, Ethics and the Academy. – London: Routledge, 2000. – P. 57–89.
9. Byrnes W. J. Management and the Arts. – 6th ed. – New York: Routledge, 2022. – 512 p.
10. Gagliardi P. Exploring the aesthetic side of organizational life // Handbook of Organization Studies / ed. by S. Clegg, C. Hardy, W. Nord. – London: Sage Publications, 1996. – P. 565–580.
11. Mintzberg H. Mintzberg on Management: Inside Our Strange World of Organizations. – New York: Free Press, 1989. – 418 p.